

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOJE ATLIKTO FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO REZULTATŲ

2009 m. gegužės 29 d. Nr. FA-P-10-9-67
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
1-ojo audito departamento direktorės Vitos Jurkevičienės
2008-06-12 pavedimą Nr. P-10-9

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Danutė Sidabraitė (grupės vadovė)
Vilma Lapinskienė
Arūnas Marma

Auditas pradėtas 2008-06-12
Auditas baigtas 2009-05-29

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Ižanga	3
Audito apimtis ir metodai	4
Pastebėjimai, išvados, rekomendacijos	7
1. Dėl Paramos fondo Europos socialinio fondo agentūros finansavimo	7
2. Dėl Darbo ir socialinių tyrimų instituto finansavimo	9
3. Dėl 1.2 programos „Užimtumo didinimas“ priemonės „Socialinio dialogo Lietuvoje stiprinimo 2007 – 2011 m. programa“ įgyvendinimo	10
4. Dėl Europos lyčių lygybės instituto patalpų nuomos	12
5. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo lėšų	13
6. Dėl Užimtumo fondo lėšų, skirtų investicijoms	14
7. Dėl Europos Sąjungos paramos lėšų	16
7.1. Investicijoms skirtų lėšų nepanaudojimo priežastys	16
8. Dėl ministerijos investicinio projekto	18
9. Kiti pastebėjimai	20
10. Rekomendacija	20
Priedai	21

IŽANGA

Valstybinis finansinis (teisėtumo) auditas atliktas vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus patvirtinta 2008 metų valstybinio audito programa ir Valstybės kontrolės 1-ojo audito departamento direktorės Vitos Jurkevičienės 2008 m. birželio 12 d. pavedimu Nr. P-10-9.

Audito tikslas – įvertinti audituojamo subjekto 2008 metų finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų duomenų tikrumą ir teisingumą, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams bei pareikšti nepriklausomą nuomonę; įvertinti valstybės biudžeto asignavimų 2009 metams poreikio planavimą teisėtumo požiūriu.

Audituojamas subjektas – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, adresas: A. Vivulskio g. 11, Vilnius, identifikavimo kodas 188603515.

Audituojamu laikotarpiu ministerijai iki 2008 m. gruodžio 9 d. vadovavo socialinės apsaugos ir darbo ministrė Vilija Blinkevičiūtė, nuo 2008 m. gruodžio 10 d. – Rimantas Jonas Dagys. Apskaitos ir atskaitomybės departamento direktoriaus pareigas ėjo Marija Romanovska.

Valstybinio audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė apie finansinę atskaitomybę ir kitas ataskaitas, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams pareiškama valstybinio audito išvadoje.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audituotos ministerijos 2008 metų suvestinės finansinės ir kitos ataskaitos: Išlaidų sąmatų vykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. balansas (forma Nr. 1), Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 2), Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto 2008 m. gruodžio 31 d. apyskaita (forma Nr. 3), Atsargų ir trumpalaikio materialiojo turto 2008 m. apyskaita (forma Nr. 4), Biudžetinių įstaigų bei valstybinių mokslo ir studijų institucijų pajamų įmokų į biudžetą 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 5), Debetinio ir kreditinio įsiskolinimo 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 6), Finansinio turto 2008 m. apyskaita (forma Nr. 7), Atsiskaitymų už ilgalaikio materialiojo turto nuomą 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 8), Valstybės valdžios, valdymo, teisėsaugos, vidaus reikalų, saugumo, kitų viešosios tvarkos ir visuomenės apsaugos institucijų ir įstaigos etatų ir struktūros plano įvykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. B-1), Valstybinių pensijų, pašalpų bei kitų išmokų plano įvykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. B-8), Kitų įstaigų (ir mokslinio tyrimo) etatų ir struktūros plano įvykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. B-9), Valstybės lėšų, skirtų kapitalo investicijoms finansuoti, panaudojimo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. B-11), Vertinimo kriterijų suvestinė įvykdymo 2009 m. sausio 1 d. ataskaita (forma Nr. B-12).

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai 2008 metams Lietuvos Respublikos 2008 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu¹ (toliau – įstatymas) patvirtinta 2 347 719,0 tūkst. Lt asignavimų, iš jų 2 344 332,0 tūkst. Lt išlaidoms, iš jų 24 034,0 tūkst. Lt darbo užmokesčiui ir 3 387,0 tūkst. Lt turtui įsigyti.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-01-30 nutarimu² valstybės biudžeto asignavimai ministerijai paskirstyti pagal devyniolika programų. Audituojamu laikotarpiu buvo vienuolika ministerijai pavaldžių įstaigų.

Valstybės investicijų 2008–2010 metų programoje³ Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai skirta 69 778,0 tūkst. Lt, iš jų Europos Sąjungos paramos lėšų – 61 056,0 tūkst. Lt, valstybės biudžeto lėšų – 8 722,0 tūkst. Lt.

¹ Lietuvos Respublikos 2008 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas (2007-12-06 Nr. X-1353 su vėlesniais pakeitimais).

² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-01-30 nutarimas Nr. 79 „Dėl 2008 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto patvirtintų asignavimų paskirstymo pagal programas“.

³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-01-30 nutarimas Nr. 105 „Dėl valstybės investicijų 2008-2010 programoje numatytų 2008 metams kapitalo investicijų paskirstymo“ (su vėlesniais pakeitimais).

Ministerijos metinės suvestinės finansinės atskaitomybės duomenimis, pagal patikslintą planą patvirtinta 2 524 713,9 tūkst. Lt asignavimų, iš jų išlaidoms – 2 520 966,9 tūkst. Lt, iš jų išlaidoms darbo užmokesčiui – 24 779,4 tūkst. Lt. Turtui įsigyti patvirtinta 3 747 tūkst. Lt.

Asignavimų planas, įskaitant patikslinimus, 176 994,9 tūkst. Lt didesnis, nei patvirtinta įstatymu, nes Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitoje (forma Nr. 2) nurodytos iš Vyriausybės rezervo gautos lėšos (skirta 788,3 tūkst. Lt), Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir bendrojo finansavimo, Techninės paramos lėšų, nepanaudotų 2007 metais, likutis ir Finansų ministerijos Europos Sąjungos 2007 – 2013 m. Techninei paramai skirtų lėšų likutis – iš viso 175 166,6 tūkst. Lt. Iš jų, 1 032,4 tūkst. Lt – papildomai gautos Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo lėšos. Be to, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2008-02-20 nutarimu⁴ Nr. 90 ministerijai skyrė 7,6 tūkst. Lt minimaliajai mėnesinei algai padidinti.

Per audituojamą laikotarpį ministerija gavo ir panaudojo iš viso 2 387 555,4 tūkst. Lt asignavimų. Liko nepanaudota 137 158,5 tūkst. Lt, iš jų 92 356,1 tūkst. Lt Europos Sąjungos paramos ir bendrojo finansavimo lėšų. Nepanaudotos Europos Sąjungos paramos lėšos perkeltos į 2009 metus. Liko nepanaudota 44 802,4 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų.

Ministerijos vykdomiems valstybės kapitalo investiciniams projektams vykdyti 2008 m. skirta 136 581,2 tūkst. Lt, iš jų 107 981,2 tūkst. Lt Europos Sąjungos paramos ir 28 600,0 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų. Per audituojamą laikotarpį panaudota 107 951,6 tūkst. Lt, iš jų Europos Sąjungos paramos lėšų – 8 3945,6 tūkst. Lt ir valstybės biudžeto lėšų – 24 006,0 tūkst. Lt.

Auditas atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais⁵.

Auditas atliktas siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, kad valstybės lėšos ir turtas valdomas, naudojamas ir disponuojama jais teisėtai. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų vidaus kontrolės apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

Auditui taikyti kiekybinio reikšmingumo lygiai:

- 0,5 proc. visų kasinių išlaidų, tai yra 11 938,0 tūkst. Lt. Šis nustatytas reikšmingumo lygis yra didžiausia priimtina klaidų suma, naudojama vertinant, ar nustatytos pavienės klaidos arba jų visuma rodo, kad finansinės ataskaitos, kuriose yra nurodytos išlaidos, visais reikšmingais atžvilgiais yra teisingos.
- 0,5 proc. Išlaidų sąmatų vykdymo balanso aktyvo ir pasyvo likučių, tai yra 1 356,0 tūkst. Lt. Šis nustatytas reikšmingumo lygis yra didžiausia priimtina klaidų suma, naudojama vertinant, ar nustatytos pavienės klaidos arba jų visuma rodo, kad finansinės ataskaitos,

⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-02-06 nutarimas Nr. 60 „Dėl Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto asignavimų minimaliajai mėnesinei algai padidinti paskirstymo“.

⁵ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 (Žin., 2002, Nr. 20-790; 2003, Nr. 10-388; 2004, Nr. 14-440; 2006, Nr. 16-581) „Dėl valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo“.

kuriose nurodyti duomenys apie turta ir įsipareigojimus, visais reikšmingais atžvilgiais yra teisingos.

Be to, buvo vertinamas kokybinis kiekvienos nustatytos klaidos reikšmingumas.

Audito metu susipažinta su ministerijos veiklos ir organizacinės struktūros, apskaitos pokyčiais 2008 metais, tirta ir vertinta vidaus kontrolė, atlikta rizikos analizė, nustatytas reikšmingumo lygis ir svarbiausios audito sritys, reikšmingų rizikos veiksnių galima įtaka suvestinei finansinei atskaitomybei bei valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisėtumui, jo naudojimui įstatymų nustatytiems tikslams, įvertintos vadovybės numatytos vidaus kontrolės procedūros rizikai mažinti ir valdyti. Atlikti kontrolės testai ir pagal jų rezultatus įvertintas vidaus kontrolės veiksmingumas ir nuoseklumas. Parengtos ilgalaikio turto, darbo užmokesčio, įskaitant socialinio draudimo įmokas, išlaidų ir finansavimo audito programos ir atliktos savarankiškos procedūros šiose srityse.

Valstybės kontrolės 2008 m. valstybinio audito programoje numatyta sisteminių tyrimų sritis – ES finansinė parama ir jos įsisavinimas. Šioje sisteminių tyrimų srityje buvo atliktos audito procedūros.

Audito metu surinkta pakankamai įrodymų audito nuomonei pagrįsti.

PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS

1. Dėl Paramos fondo Europos socialinio fondo agentūros finansavimo

Ankstesnių auditų metu⁶ atkreipėme dėmesį, kad ministerija finansuoja Paramos fondą Europos socialinio fondo agentūrą (toliau – Paramos fondas), pažeisdama galiojančius teisės aktus. Rekomendavome spręsti klausimą dėl Paramos fondo teisinės formos pakeitimo ir finansavimo. Tačiau iki šiol šis klausimas neišspręstas.

Ministerija ir Paramos fondas 2008 m. kovo 13 d. pasirašė sutartį, pagal kurią ministerija 2008 m. išipareigojo skirti 4 167,0 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų 1.2 programos „Užimtumo didinimas“ priemonei „Sudaryti sąlygas Europos socialinio fondo agentūros veiklai“ įgyvendinti. Audituojamu laikotarpiu ministerija Paramos fondui pervedė 4 143,6 tūkst. Lt, pažeisdama Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatas, kad asignavimai gali būti skiriami tik pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms ir kitiems subjektams programoms vykdyti. Pagal Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio 1 dalį, asignavimai yra „biudžete nustatyta biudžetinių įstaigų ir kitų biudžeto lėšas gaunančių subjektų, atliekančių viešojo administravimo funkcijas išlaidoms ir ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui bei strateginėms atsargoms įsigyti skirta lėšų suma“. Labdaros ir paramos fondų įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 10 punkte nustatyta, kad fondui draudžiama vykdyti valstybės ar savivaldybių, jų institucijų ar pareigūnų bei valstybės tarnautojų viešojo administravimo funkcijas, jeigu to nenumato kiti įstatymai. Įstatymuose tokios teisės normos nėra.

Ministerija, skirdama valstybės biudžeto asignavimus Paramos fondui Europos socialinio fondo agentūrai, pažeidė Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatas.

Šis teisės aktų pažeidimas ir teikta rekomendacija buvo svarstyta Seimo Audito komiteto posėdžiuose (2008-12-13 ir 2008-12-17), kuriuose Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu ir Vidaus reikalų ministerija buvo įpareigosotos kartu parengti teisės aktų pakeitimus ir pateikti juos komitetui. Seimo duomenų bazėje 2009 m. sausio 20 d. užregistruotas Viešojo administravimo

⁶ Valstybės kontrolės 2008-05-30 valstybinio audito ataskaita „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“ Nr. FA P-10-9-70.

įstatymo 2, 3, 4, 6, 14 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektas Nr. XIP-255 (naujas projektas Nr. XIP-255 (2) užregistruotas 2009-05-07).

Minėtoje sutartyje numatyta lėšų paskirtis – Europos socialinio fondo, Europos Bendrijų iniciatyvos EQUAL programos, Europos pabėgėlių fondo, Europos fondo trečiųjų šalių piliečių integracija bei Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo programų administravimas. Paramos fondas įsipareigojo lėšas naudoti tik susijusioms su programų administravimu išlaidoms, patirtoms nuo 2008 m. sausio 1 d. iki 2008 m. gruodžio 31 d. padengti pagal patvirtintą išlaidų sąmatą.

Ministerija Paramos fondui toms pačioms funkcijoms vykdyti (administruoti Europos socialinio fondo lėšas) lėšas perveda taip pat iš Europos Sąjungos struktūrinių ir kitų fondų finansuojamų programų.

Paramos fondui Techninės paramos lėšos skirtos finansų ministro 2006-11-13 įsakymu⁷. Šiame įsakyme nustatytas lėšų limitas 7 803 200 Lt, iš jų 5 852 400 Lt ES paramos lėšos ir 1 950 800 Lt bendrojo finansavimo lėšos. Patikslintas lėšų limitas yra 10 568 200 Lt.

Minėto finansų ministro įsakymo 31 punktu viešajai įstaigai Centrinei projektų valdymo agentūrai pavesta sudaryti dvišales arba trišales (jei institucija nėra savarankiškas asignavimų valdytojas) paramos sutartis pagal 2 punktu patvirtintus maksimalius techninės paramos limitus su juose nurodytais pareiškėjais (išskyrus viešąją įstaigą Centrinę projektų valdymo agentūrą).

Ministerija, Centrinė projektų valdymo agentūra ir Paramos fondas 2006 m. gruodžio 7 d. pasirašė sutartį⁸ už 7 803 200 Lt sumą. Pagal šią sutartį ministerija Paramos fondui 2008 m. pervedė 2 765,0 tūkst. Lt 60.2 programai „Specialiosios Europos regioninės plėtros fondo programa (BPD įgyvendinti)“ Techninei paramai skirtų lėšų.

Ministerija Paramos fondui pagal 2008 m. gruodžio 18 d. sutartį⁹ pervedė 169,3 tūkst. Lt iš 2.57 programai „Specialioji Europos fondo trečiųjų šalių piliečių integracijai programa“ skirtų lėšų Europos fondo trečiųjų šalių piliečių integracijos programos administravimo išlaidoms padengti. Analogiškai, pagal 2008 m. vasario 28 d. sutartį¹⁰ Paramos fondui pervedė 229,0 tūkst. Lt iš 60.9 programai „Specialioji Europos pabėgėlių fondo programa“ skirtų lėšų. Be to, pagal 2008 m.

⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2006-11-13 įsakymas Nr. 1K-368 „Dėl techninės paramos skyrimo pagal Lietuvos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento 5 prioriteto „Techninė parama“ 5.1 priemonę „Parama programos parengimui, valdymui, priežiūrai ir kontrolei (ERPF)“.

⁸ Ministerijos, Centrinės projektų valdymo agentūros, Paramos fondo 2006-12-07 sudaryta „Paramos teikimo projektams, įgyvendinantiems 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 5 prioriteto „Techninė pagalba“ 5.1 priemonę „Parama programos parengimui, valdymui, priežiūrai ir kontrolei (ERPF)“ sutartis“ Nr. BPD2004-ERPF-5.1.0-03-06/0004/D4-808 (su vėlesniais pakeitimais).

⁹ Ministerijos ir Paramos fondo 2008-12-18 sutartis „Dėl Europos fondo trečiųjų šalių piliečių integracijai techninės pagalbos lėšų skyrimo ir naudojimo“ Nr. D4-507.

¹⁰ Ministerijos ir Paramos fondo 2008-02-28 sutartis „Dėl Europos pabėgėlių fondo metinės 2007 metų programos Techninės pagalbos lėšų skyrimo ir jų panaudojimo 2008 metais“ Nr. D4-51.

kovo 3 d. sutartį¹¹ pervedė 1 358,4 tūkst. Lt iš 60.7 programai „Specialioji Europos socialinio fondo programa (Bendrijos iniciatyvai EQUAL įgyvendinti) (ES lėšos)“ skirtų lėšų.

Auditorių nuomone, kadangi ministerija Paramos fondui Europos socialinio fondo agentūrai skiria lėšų tiek iš valstybės biudžeto, tiek iš Europos Sąjungos struktūrinių ir kitų fondų finansuojamų specialiųjų programų toms pačioms funkcijoms vykdyti (administruoti Europos socialinio fondo lėšas), yra rizika, kad valstybės biudžeto lėšos gali būti naudojamos nepakankamai efektyviai.

Ministerijos teigimu, tikslinant 2009 metų Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą, asignavimai Europos socialinio fondo agentūrai sumažinti 811,0 tūkst. Lt arba 27 proc.

2. Dėl Darbo ir socialinių tyrimų instituto finansavimo

Ankstesnio audito metu¹² nustatėme, kad ministerija, būdama asignavimų valdytoja, Darbo ir socialinių tyrimų institutui nepatvirtino programos, jos sąmatos ir neskyrė lėšų programai vykdyti, kaip reikalaujama Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkte ir 3 punkte ir Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 7 straipsnyje (juose teigiama, kad biudžetinės įstaigos finansuojamos pagal asignavimų valdytojų patvirtintas sąmatas).

Ministerija institutui 2008 m. pervedė 335,0 tūkst. Lt moksliniams tyrimams atlikti pagal pasirašytas sutartis, o ne pagal patvirtintą sąmatą, kaip nustatyta minėtuose teisės aktuose.

Minėtoje valstybinio audito ataskaitoje nurodyta, kad ministerija, būdama asignavimų valdytoja, neplanavo ir Finansų ministerijai neteikė pajamų įmokų į valstybės biudžetą sumos, todėl ji nenustatyta metų valstybės biudžete. Taip buvo nesilaikoma Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių¹³ 22 punkto nuostatų. Be to buvo nurodyta, kad institutas, nesilaikydamas minėtų taisyklių 22, 23, 24, 26 ir 29 punktų bei Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 26 straipsnio nuostatų, nemokėjo į valstybės biudžetą

¹¹ Ministerijos ir Paramos fondo 2008-03-03 sutartis „Dėl Europos Bendrijų iniciatyvos EQUAL 2008 metų Techninės pagalbos lėšų pervedimo“ Nr. D4-53.

¹² 2008-05-30 Valstybinio audito ataskaita „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“ Nr. FA P-10-9-70.

¹³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“.

pajamų, gautų vykdant įstatuose nustatytas funkcijas, nesudarė specialiosios programos sąmatos ir naudojo lėšas be nustatyta tvarka patvirtintos specialiosios programos sąmatos.

Instituto 2008 m. finansinių ataskaitų duomenimis, įstaigos pajamos, įskaitant praėjusių metų 522,7 tūkst. Lt likutį, sudarė 2 103,5 tūkst. Lt.

Institutas 2008 m. gavo pajamas, o lėšas naudojo be nustatyta tvarka patvirtintos specialiosios programos sąmatos.

Ministerijos vadovybė, atsižvelgdama į ankstesnio audito metu teiktas rekomendacijas, 2008-11-17 įsakymu¹⁴ patvirtino instituto įstatus, be to 2009 m. patvirtino institutui 339,0 tūkst. Lt 02.302 programos „Socialinių paslaugų plėtra įstaigose prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos“ ir 700,0 tūkst. Lt 01.081 programos „Specialioji mokslinių tyrimų programa“ vykdymui.

3. Dėl 1.2 programos „Užimtumo didinimas“ priemonės „Socialinio dialogo Lietuvoje stiprinimo 2007 – 2011 m. programa“ įgyvendinimo

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu¹⁵ patvirtinta Socialinio dialogo Lietuvoje stiprinimo 2007 – 2011 m. programa. Programos vykdytojai – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Trišalės tarybos sekretoriatas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, profesinių sąjungų nacionaliniai susivienijimai – Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija, Lietuvos darbo federacija, Lietuvos profesinė sąjunga „Solidarumas“. Programa yra tęstinė ir finansuojama iš atitinkamų metų valstybės biudžete Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai patvirtintų asignavimų. Programoje numatyta: priemonių planas, uždaviniai, atsakingi vykdytojai, įvykdymo terminai, preliminarus lėšų poreikis 2007 – 2011 m. laikotarpiui, kasmet skiriant po 1 700 tūkst. Lt. Programos priemonių plane patvirtintos lėšos priemonėms įgyvendinti: Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijai patvirtinta 800,0 tūkst. Lt, Lietuvos darbo federacijai – 400,0 tūkst. Lt, Lietuvos profesinei sąjungai „Solidarumas“ – 400,0 tūkst. Lt, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai ir Trišalės tarybos sekretoriatui – 100,0 tūkst. Lt.

Ministerija Strateginiame 2009 – 2011 m. veiklos plane numato lėšas įsteigtiems koordinaciniams centrams išlaikyti taip pat seminarams, mokymams, konferencijoms rengti, profesinių sąjungų veiklai per radiją ir spaudą reklamuoti, teisinei pagalbai profesinių sąjungų

¹⁴ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008-11-17 įsakymas Nr. A1-371 „Dėl Darbo ir socialinių tyrimų instituto įstatų patvirtinimo“.

¹⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-07-11 nutarimas Nr. 729 „Dėl socialinio dialogo Lietuvoje stiprinimo 2007 – 2011 m. programos patvirtinimo“.

nariams teikti, kolektyvinių sutarčių sudarymui skatinti, trišaliam bendradarbiavimui plėsti ir stiprinti, informacinei ir metodinei literatūrai profsajungų judėjimo klausimais parengti ir išleisti, kitoms programoje numatytiems priemonėms vykdyti.

Audito metu nustatėme ministerija minėtai priemonei vykdyti 2008 metais patvirtinto 1 700 tūkst. Lt, panaudojo 1 621,4 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų. Nustatėme, kad valstybės biudžeto asignavimus minėtai priemonei ministerija planuoja, vadovaudamasi programos priemonių plane nurodyta preliminarina lėšų suma, kuri nėra pagrįsta skaičiavimais ar ankstesnių metų priemonės įgyvendinimo rezultatų analizės duomenimis.

Auditorių nuomone, 1.2 programos priemonės „Socialinio dialogo Lietuvoje stiprinimo 2007-2011 m. programa“ lėšų poreikis neturėtų būti planuojamas, atsižvelgiant vien į Vyriausybės nutarimu patvirtintame priemonių plane nurodytą preliminarą lėšų sumą.

Audito metu nustatėme, kad ministerijai pavaldi įstaiga – Trišalės tarybos sekretoriatas, vykdydamas minėtą Vyriausybės nutarimą, 2008 m. minėtais profesinių sąjungų nacionaliniais susivienijimais sudarė sutartis dėl lėšų skyrimo veiklai ir atsiskaitymo tvarkos. Nustatėme, kad gautas lėšas susivienijimai naudojo darbo užmokesčiui mokėti, ilgalaikiam turtui, kitoms prekėms ir paslaugoms įsigyti, seminarams, mokymams ir kitoms reikmėms. Pažymėtina, kad Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija įsteigė 33 etatus, kurių išlaikymui (darbo užmokesčiui ir įmokoms socialiniam draudimui mokėti) skyrė 416,0 tūkst. Lt, Lietuvos profesine sąjunga „Solidarumas“ 22 etatams išlaikyti skyrė 190,3 tūkst. Lt, Lietuvos darbo federacija 17 etatų išlaikyti – 200,0 tūkst. Lt.

Lietuvos Konstitucinio Teismo nutarimo 2003-09-30 byloje Nr. 40/01 teigiama, kad valstybės parama profesinėms sąjungoms gali būti skirta tik paremti besikuriančias ar jau susikūrusias profesines sąjungas, kad jos galėtų pradėti veikti savarankiškai, bet negali būti nuolatinė. Parama negali būti teikiama tokiais būdais, kad būtų sudarytos teisinės prielaidos pažeisti Konstitucijoje įtvirtintą profesinių sąjungų veiklos savarankiškumą, padaryti jas priklausomas nuo valstybės ir šitaip suvaržyti profesinių sąjungų galimybes ginti darbuotojų profesines, ekonomines ir socialines teises bei interesus.

Auditorių nuomone, išskirtinis ir pastovus profesinių sąjungų nacionalinių susivienijimų finansavimas prieštarauja Lietuvos Konstitucinio Teismo nutarimo 2003-09-30 bylos Nr. 40/01 išaiškinimui.

Ministerijos aiškinimu, artimiausiu metu ministerija numato inicijuoti Lietuvos Respublikos darbo kodekso pataisas, kuriose bus numatyta įteisinti labiausiai atstovaujamų profesinių sąjungų ir darbdavių organizacijų kriterijų nustatymą ir mano, kad tokiu būdu būtų išspręsta ir organizacijų

finansavimo kriterijų nustatymo, siekiant skatinti socialinį dialogą, problema. Be to, nurodė, kad artimiausiame Trišalės tarybos posėdyje bus pasiūlyta apsvarstyti kitus galimus socialinio dialogo Lietuvoje stiprinimo 2007 – 2011 m. programos lėšų skyrimo principus, nei taikomi šiuo metu.

4. Dėl Europos lyčių lygybės instituto patalpų nuomos

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, atsižvelgdama į 2006 metų valstybių narių vyriausybių atstovų bendru sutarimu priimtą sprendimą¹⁶, 2008 m. nutarimu¹⁷ nutarė suteikti įgaliojimus ministerijai bendradarbiauti su Europos Komisija dėl Europos lyčių lygybės instituto buveinės Vilniuje.

Minėto nutarimo 2 punkte numatyta, kad lėšos Europos lyčių lygybės instituto patalpų nuomai 2 metams skiriamos iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai patvirtintų bendrųjų asignavimų.

Ministerija, vykdydama minėtą nutarimą, 2008 m. Europos lyčių lygybės instituto patalpų nuomai skyrė 900,0 tūkst. Lt (pagal patikslintą planą – 593,0 tūkst. Lt) iki 2008 m. pabaigos panaudojo 98,0 tūkst. Lt. Lėšos 2008 m. liko nepanaudotos, nes ministerija patalpų nenuomojo, kadangi patalpos nebuvo pasirinktos, nuomos sutartis nepasirašyta. Ministerijos atsakingų asmenų teigimu, sutartis iki šiol nėra sudaryta – Europos Komisija iki šiol nėra priėmusi sprendimo dėl patalpų pasirinkimo.

Ministerija 2008 m. pasirašė Paslaugų teikimo sutartį¹⁸, su uždarąja akcine bendrove „Colliers Internationale“, kuri įsipareigojo pateikti mažiausiai dviejų siūlomų patalpų struktūrizuotus aprašymus, išvadas ir alternatyvius pasiūlymus dėl žemės sklypų įsigijimo galimybės. Ministerija už suteiktas paslaugas sumokėjo 98,0 tūkst. Lt iš 2.3 programos priemonei „Skirti lėšas Europos lyčių lygybės instituto patalpų nuomai“ skirtų lėšų.

Ministerija, panaudodama lėšas ne patalpų nuomai, o patalpų ir žemės sklypo paieškos paslaugoms apmokėti, 98,0 tūkst. Lt panaudojo ne programos priemonei, numatytai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. spalio 22 d. nutarimo Nr. 1063 2 punkto nuostatą, vykdyti.

Ministerijos aiškinimu, Europos Sąjungos Reglamente dėl Europos lyčių lygybės instituto steigimo nustatyta, kad institutas gali arba nuomotis patalpas, arba įgyti patalpas nuosavybės teise, t. y., statyti naują pastatą. Tokią nuostatą Europos Komisija išsakė ir pristatant Lietuvos siūlymus.

¹⁶ Valstybių narių vyriausybių atstovų 2006-12-11 sprendimas 2006/996/EB dėl Europos lyčių lygybės instituto buveinės nustatymo (OL 2006 L 403, p. 61 1).

¹⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-10-22 nutarimas Nr. 1063 „Dėl Europos lyčių lygybės instituto buveinės nustatymo“.

¹⁸ Ministerijos su UAB „Colliers Internationale“ 2008-05-14 sudaryta Paslaugų teikimo sutartis Nr. D4-143/c/08.

Be to, prieš įstaigai pradėdant veikti, nuomojamose patalpose turėtų būti atlikti patalpų pritaikymo darbai, kurių sąrašą pateikė Europos Komisija, todėl ministerijos 2009 metų Strateginiame plane patvirtinta priemonė „Skirti lėšas Europos lyčių lygybės instituto patalpų nuomai ir pritaikymui instituto reikmėms“.

5. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo lėšų

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais ministerijai 2008 m. iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo skiriamos lėšos buvo pervestos nevyriausybiniams organizacijoms projektams įgyvendinti, veiklos išlaidoms, patalpų remonto išlaidoms iš dalies padengti, automobiliui įsigyti, renginiams organizuoti, kelionėms į užsienį ir panašiai. Iš jų:

- viešajai koncertinei įstaigai „Choras Vilnius“ skirta¹⁹ 100,0 tūkst. Lt veiklos išlaidoms iš dalies padengti. Pažymėtina, kad viešosios koncertinės įstaigos „Choras Vilnius“ veikla finansuojama iš 2.1 programai „Neįgaliųjų socialinė integracija“ skirtų lėšų. Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymais šiai įstaigai skirta²⁰ 1 176,0 tūkst. Lt;

- viešajai įstaigai Kauno aklujų ir silpnaregių centrui skirta²¹ 170,0 tūkst. Lt patalpų remonto išlaidoms iš dalies padengti;

- asociacijai invalidų sporto klubui „Draugystė“ (toliau – asociacija) skirta²² 29,3 tūkst. Lt neįgaliesiems pritaikyto transporto įsigijimo išlaidoms padengti. Asociacijos veikla finansuojama iš 2.1 programai „Neįgaliųjų socialinė integracija“ skirtų lėšų: 2008 m. skirta iš viso 84,0 tūkst. Lt. Pažymėtina, kad Finansų ministerija ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija nepritarė, kad lėšos būtų skiriamos asociacijai ir 2008 m. balandžio mėnesį raštu informavo Lietuvos Respublikos Vyriausybę, kad asociacijai turėtų ieškoti kitų finansavimo būdų. Neatsižvelgiant į tai, lėšos buvo skirtos transporto įsigijimo išlaidoms padengti;

- asociacijai Lietuvos pensininkų sąjungos „Bočiai“ Kauno bendrijai skirta²³ 6,0 tūkst. Lt šios bendrijos liaudiškos muzikos ansamblio kelionės į Vokietiją išlaidoms iš dalies padengti;

- asociacijai Lietuvos pensininkų sąjungai „Bočiai“ skirta²⁴ 20,0 tūkst. Lt Tarptautinei pagyvenusių žmonių dienai paminėti;

¹⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-05-16 nutarimas Nr. 455 „Dėl lėšų skyrimo“.

²⁰ Neįgaliųjų reikalų departamentui prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2008 metams perduotų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų neįgaliųjų socialinės integracijos programoms vykdyti paskirstymą, patvirtintą Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. vasario 19 d. įsakymu Nr. A1-58 „Dėl Neįgaliųjų reikalų departamentui prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2008 metams perduotų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų neįgaliųjų socialinės integracijos programoms vykdyti paskirstymo patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 22-833) nauja redakcija.

²¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-04-17 nutarimas Nr. 350 „Dėl lėšų skyrimo“.

²² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-06-25 nutarimas Nr. 640 „Dėl lėšų skyrimo“.

²³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-05-16 nutarimas Nr. 455 „Dėl lėšų skyrimo“.

²⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-10-22 nutarimas Nr. 1062 „Dėl lėšų skyrimo“.

- viešajai įstaigai „Gera būseną“ skirta²⁵ 75,0 tūkst. Lt projekto „Psichologinė pagalba žmonėms, paliestiems emigracijos“ įgyvendinimo išlaidoms iš dalies padengti.

Kadangi organizacijos, gaunančios lėšų iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo, taip pat gali gauti arba gauna valstybės biudžeto lėšų iš 2.1 programos „Neįgaliųjų socialinė integracija“ ar kitų programų, auditorių nuomone, į tai turėtų būti atsižvelgta, prieš priimant sprendimą skirti lėšų iš Vyriausybės rezervo.

Pagal Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 15 straipsnio 2 punktą „Vyriausybės rezervo lėšos naudojamos ekstremalių situacijų padariniams likviduoti, išipareigojimams, susijusiems su dalyvavimu tarptautinėse operacijose, bei kitoms reikmėms pagal Vyriausybės nustatytus prioritetus“. Prioritetai, nurodyti Lietuvos Respublikos Seimo 2002-11-12 nutarimu²⁶ patvirtintoje Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje, yra šie: žinių visuomenė, saugi visuomenė, konkurencinga ekonomika.

Auditorių nuomone, lėšų skyrimas įvairioms nevyriausybinėms organizacijoms projektams įgyvendinti, veiklos išlaidoms, patalpų remonto išlaidoms iš dalies padengti, automobiliui įsigyti, renginiams organizuoti, kelionėms į užsienį neatitinka Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 15 straipsnio 2 punkto nuostatos.

Siekiant efektyviai panaudoti Vyriausybės rezervo lėšas ir išvengti dubliavimo skiriant lėšų iš asignavimų valdytojų vykdomoms programoms patvirtintų asignavimų, auditorių nuomone, Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 15 straipsnio 2 punkto redakcija turėtų būti pakeista, išbraukiant žodžius „bei kitoms reikmėms pagal Vyriausybės nustatytus prioritetus“.

Apie pastebėjimus dėl lėšų skyrimo iš Vyriausybės Rezervo numatome informuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybę.

6. Dėl Užimtumo fondo lėšų, skirtų investicijoms

Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymo 37 straipsnio 2 punkto 1 dalyje numatyta, kad Užimtumo fondo lėšos naudojamos šio įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje nustatytų užimtumo rėmimo priemonių įgyvendinimui ir užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančių įstaigų prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos išlaikymui bei jų plėtrai finansuoti.

²⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-02-06 nutarimas Nr. 97 „Dėl lėšų skyrimo“.

²⁶ Lietuvos Respublikos Seimo 2002-11-12 nutarimas Nr. IX-1187 „Dėl valstybės ilgalaikės raidos strategijos“.

Socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintų Užimtumo fondo lėšų sąmatos sudarymo taisyklių²⁷ 15.1 ir 15.2 punktuose numatyta, kad sąmatai parengti sąmatos projekto rengimo plane nustatytais terminais Lietuvos darbo birža ir Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba ministerijai pateikia numatomo ilgalaikio materialiojo turto (patalpų statybai, kapitaliniam remontui) investicinius projektus.

Ministerija pagal Lietuvos darbo biržai ir Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybai patvirtintas sąmatas Užimtumo fondo lėšas skiria ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti, patalpų remontui, pastatų statybai ir kitoms investicijoms.

Atkreipiame dėmesį, kad socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintose Užimtumo fondo lėšų sąmatos sudarymo taisyklėse nėra reglamentuotas investicinių projektų dėl ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo rengimas. Numatytas tik investicinių projektų (statybos, patalpų kapitalinio remonto) rengimas, kurio procesas nėra aiškiai reglamentuotas.

Ministerija investicinių projektų, finansuojamų iš Užimtumo fondo lėšų, Finansų ministerijai neteikia, ir šie projektai nėra įtraukiami į Valstybės investicijų programą, nes Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu²⁸ patvirtintos Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklės nereglamentuoja investicijoms skiriamų Užimtumo fondo lėšų planavimo, naudojimo ir apskaitos.

Lietuvos Respublikos investicijų įstatyme nustatyta, kad „investicijos – tai piniginės lėšos ir įstatymais bei kitais teisės aktais nustatyta tvarka įvertintas materialusis, nematerialusis ir finansinis turtas, kuris investuojamas siekiant iš investavimo objekto gauti pelno (pajamų), socialinį rezultatą (švietimo, kultūros, mokslo, sveikatos ir socialinės apsaugos bei kitose panašiose srityse) arba užtikrinti valstybės funkcijų įgyvendinimą“.

Auditorių nuomone, galėtų būti svarstomas klausimas dėl investicinių projektų, finansuojamų iš Užimtumo fondo lėšų, įtraukimo į Valstybės investicijų programą.

Ministerijos aiškinimu, Seimui pateiktas Užimtumo rėmimo įstatymo pakeitimo įstatymo projektas ir Nedarbo socialinio draudimo įstatymo atskirų straipsnių pakeitimo ir papildymo bei 19 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas. Atsižvelgiant į priimtus įstatymus bus keičiamos Užimtumo fondo lėšų sąmatos sudarymo taisyklės, kuriose bus reglamentuota investicinių projektų rengimo tvarka.

²⁷ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006-08-04 įsakymas Nr. A1-230 „Dėl Užimtumo fondo lėšų sąmatos sudarymo taisyklių patvirtinimo“.

²⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-26 nutarimas Nr. 478 „Dėl valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“.

Apie pastebėjimus dėl investicijų, finansuojamų iš Užimtumo fondo lėšų įtraukimo į Valstybės investicijų programą, numatome informuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybę.

7. Dėl Europos Sąjungos paramos lėšų

Ministerijos duomenimis, 2008 m. ministerijos vykdomoms programoms iš viso skirta 393 081,0 tūkst. Lt, panaudota 300 724,9 tūkst. Lt, arba 76,5 proc. skirtų Europos Sąjungos paramos ir bendrojo finansavimo lėšų (toliau - ES paramos lėšos). Liko nepanaudota 92 356,1 tūkst. Lt. Lėšos nepanaudotos dėl ilgai trukusio projektų skelbimo, atrankos, sutarčių pasirašymo proceso. Nepanaudotos 2008 metais lėšos perkeltos į 2009 metus ir naudojamos tolesniam projektų vykdymui.

7.1. Investicijoms skirtų lėšų nepanaudojimo priežastys

Ministerijos pateiktos Valstybės lėšų, skirtų kapitalo investicijoms finansuoti, panaudojimo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaitos (forma Nr. B-11) duomenimis, ministerijos vykdomiems investiciniams projektams pagal planą buvo skirta 69 778 tūkst. Lt, iš jų ES paramos lėšų – 61 056 tūkst. Lt. Pagal patikslintą planą skirta 136 581,2 tūkst. Lt, iš jų, 107 981,2 tūkst. Lt ES paramos lėšų ir 28 600 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų. Panaudota iš viso 107 951,6 tūkst. Lt skirtų lėšų, iš jų 83 945,6 tūkst. Lt ES paramos lėšų ir 24 006 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų.

Pagrindinė ES paramos lėšų nepanaudojimo priežastis yra ta, kad Lietuvos Respublikos teisės aktai, reglamentuojantys Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos panaudojimą ir administravimą Lietuvoje, kuriais remiantis yra rengiami ir tvirtinami projektų finansavimo sąlygų aprašai, skelbiami konkursai, tvirtinami valstybinių ir regioninių projektų sąrašai, buvo patvirtinti tik 2007 m. pabaigoje. Kvietimai teikti paraiškas buvo pradėti skelbti 2008 m. pirmame ketvirtyje, paraiškų rengimo, vertinimo, sprendimų dėl finansavimo skyrimo procesai trunka tris mėnesius (valstybės projektų planavimo atveju) ir iki 12 mėnesių (konkurso atveju). Dėl minėtų priežasčių dauguma sprendimų ir projektų finansavimo ir administravimo sutarčių buvo pasirašyta tik 2009 m. pirmame ketvirtyje.

Kai kuriais atvejais tik 2008 m. antrajame pusmetyje buvo patvirtinti Projektų finansavimo sąlygų aprašai, o sutartys dėl projektų administravimo ir finansavimo pasirašytos metų pabaigoje.

Audito metu nustatėme, kad ministerija 2008 m. nepanaudojo šešiams investiciniams projektams skirtų ES paramos ir bendrojo finansavimo lėšų, iš jų:

– investiciniam projektui „Nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra“ buvo skirta 6 596,0 tūkst. Lt, iš jų 5 484,0 tūkst. Lt ES paramos lėšų liko nepanaudota ir buvo perkelta į 1.2 programos priemonę „Teritorinių darbo biržų infrastruktūros plėtra“. Ministerijos aiškinimu, Projektų finansavimo sąlygų aprašas 2007 – 2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priemonei „Nestacionarių socialinių paslaugų plėtra“ buvo patvirtintas 2008 m. liepos 14 d. Galutinis paraiškų pateikimo terminas – 2009 m. kovo 31 d, regionų projektų sąrašų sudarymas ir tvirtinimas, paraiškų ES fondų finansavimui gauti rengimas, pareiškėjų konsultavimas ir mokymai vyko 2008 m. ketvirtame – 2009 m. pirmame ketvirtyje.

– investiciniam projektui „Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos ir teritorinių skyrių infrastruktūros plėtra“ buvo skirta 3 470,0 tūkst. Lt, iš jų 2 950,0 tūkst. Lt ES paramos lėšų liko nepanaudota ir buvo perkelta į 1.2 programos priemonę „Teritorinių darbo biržų infrastruktūros plėtra“. Liko nepanaudota 520,0 tūkst. Lt bendrojo finansavimo lėšų. Ministerijos aiškinimu, investicinis projektas 2008 m. nebuvo pradėtas įgyvendinti, nes dėl užtrukusių projektų atrankos procedūrų nebuvo priimtas sprendimas finansuoti projektus;

– investiciniam projektui „Aktyvios darbo rinkos politikos įgyvendinimas“ buvo skirta 2 245,0 tūkst. Lt. Tačiau lėšos nebuvo panaudotos. Ministerijos aiškinimu, 2007 m. planuojant biudžetą, buvo vadovaujama Europos Sąjungos socialinio fondo reglamento nuostatomis, pagal kurias dalį programos lėšų buvo galima skirti ilgalaikiam turtui įsigyti. Tačiau, rengiant Projektų finansavimo sąlygų aprašą nuspręsta, kad šios Veiksmų programos priemonės lėšomis finansuojamiems projektams lėšos nebus skiriamos;

– investiciniam projektui „Teritorinių darbo biržų infrastruktūros plėtra“ buvo skirta 30 940 tūkst. Lt, o patikslinus – 39 373 tūkst. Lt ES paramos lėšų. Liko nepanaudota 16 873 tūkst. Lt. Ministerijos aiškinimu, lėšos liko nepanaudotos, nes projekto finansavimo ir administravimo sutartis pasirašyta tik 2008 m. spalio mėnesį, projekto įgyvendinimo trukmė – iki 2010 m. birželio mėnesio, nepanaudotas lėšų likutis perkeltas į 2009 metus.

Pažymėtina, kad Lietuvos darbo birža, vykdydama investicinį projektą „Teritorinių darbo biržų infrastruktūros plėtra“, pažeidė teisės aktus. Ministerijos pateiktais duomenimis, Centrinė projektų valdymo agentūra, patikrinusi Lietuvos darbo biržos pateiktus dokumentus, 2009-02-19 raštu informavo ministeriją apie Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimą ir pasiūlė sumažinti su pažeidimu susijusias projekto vykdytojo deklaruojamas išlaidas 5 proc. nuo rangos sutarties kainos (37 848 857 Lt). Tai sudaro 1 892 442,85 Lt, iš jų 1 608 576,42 Lt – ES paramos lėšos. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos valstybės sekretoriaus 2009-03-04 potvarkiu²⁹ 1 892 442,85 Lt

²⁹ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos valstybės sekretoriaus 2009-03-04 potvarkis „Dėl Europos regioninės plėtros fondo finansuojamam projektui „Teritorinių darbo biržų infrastruktūros plėtra 2007-2013 m.“ (projekto kodas: VP3-2.3-SADM-01-V-01-001; 2008 m. spalio 14 d. sutartis Nr. VP3-2.3-SADM-01-V-01-001) skirtos finansavimo l467 sumos sumažinimo“.

pripažinta netinkamomis finansuoti išlaidomis ir 1 608 576,42 Lt sumažintas projekto finansavimas. Socialinės apsaugos ir darbo ministras 2009-03-18 įsakymu³⁰ buvusiam Lietuvos darbo biržos direktoriui skyrė griežtą papeikimą.

Minėto Lietuvos darbo biržos vykdomo investicinio projekto nuosavų lėšų dalis yra finansuojama iš Užimtumo fondo. Projekto biudžete numatyta panaudoti iki 13 236,0 tūkst. Lt Užimtumo fondo lėšų.

Sumažinus projekto finansavimui skirtas lėšas, yra rizika, kad Lietuvos darbo biržos vykdomas projektas „Teritorinių darbo biržų infrastruktūros plėtra“ iš dalies nebus įgyvendintas.

Ministerijos teigimu, rizika dėl projekto įgyvendinimo yra minimali, nes Lietuvos darbo birža yra parengusi projekto biudžeto taupymo planą, kuriame numatyta atsisakyti dalies išlaidų, iš jų – įrangos, įrenginių ir kito turto, paslaugų įsigijimo, projekto administravimo ir vykdymo išlaidų.

8. Dėl ministerijos investicinio projekto

Investiciniam projektui „Ilgalaikio turto įsigijimas“ pagal patikslintą planą 2008 m. buvo skirta 2 306,3 tūkst. Lt, liko nepanaudota 420,1 tūkst. Lt, iš jų 15,0 tūkst. Lt – ES paramos lėšos.

Pagrindine lėšų nepanaudojimo priežastimi ministerija nurodė tai, kad, atsižvelgiant į sudėtingą ekonominę situaciją ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą³¹ dėl Lietuvos Respublikos valstybės piniginių išteklių prioritetų nustatymo, ministerija nepradėjo naujų viešųjų pirkimų procedūrų, apribojo planuotų prekių ir paslaugų įsigijimą.

Audito metu nustatėme, kad ministerija 2008 metais iš investiciniam projektui skirtų valstybės biudžeto lėšų įrengė automobilių stovėjimo vietas Vilniaus miesto savivaldybės administracijai priklausančioje teritorijoje.

Ministerija 2006-07-12 raštu kreipėsi į Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Energetikos ir ūkio departamentą, kad rastų galimybę suremontuoti šaligatvį, esantį prie ministerijos, ir įrengtų papildomas tarnybinio transporto stovėjimo vietas. Energetikos ir ūkio departamentas 2006-08-04 raštu informavo, kad neprieštarautų, jei ministerija pati suprojektuotų ir įrengtų papildomas automobilių stovėjimo vietas. Be to, 2006-09-25 raštu informavo, kad įrengtą automobilių stovėjimo aikštelę, A. Vivulskio g. 11, neatlygintinai perduotų į Energetikos ir ūkio departamento balansą.

³⁰ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009-03-18 įsakymas Nr. P1-14 „Dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo Vidui Šlekaičiui“.

³¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-10-14 nutarimas Nr. 1014 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės piniginių išteklių prioritetų nustatymo“.

Ministerija 2008-05-08 sudarė sutartį su UAB „Genstata“ dėl automobilių stovėjimo vietų įrengimo, už kuriuos sumokėjo 64 144,00 Lt iš 2.3 programos „Parama socialiai pažeidžiamoms gyventojų grupėms ir kita ministerijos veikla“ sąmatos 3.1.1.3.1.02 straipsnio „Kiti pastatai ir statiniai“.

Ministerija investicijoms skirtas valstybės biudžeto lėšas, 64,1 tūkst. Lt, panaudojo turto, kurio 2008 metais nevaldė ir nenaudojo, remontui.

Ministerija atliktus darbus (vertė 64 144,00 Lt) apskaitė 019 sąskaitoje „Nebaigta statyba ir ilgalaikio turto kūrimas“. Ši suma nurodyta ministerijos Išlaidų sąmatų vykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. balanse (sąskaita 019 „Nebaigta statyba ir ilgalaikio turto kūrimas“), nors darbai baigti ir perduoti naudoti 2008 m. pabaigoje.

2.3 programos „Parama socialiai pažeidžiamoms gyventojų grupėms ir kita ministerijos veikla“ Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje 64,1 tūkst. Lt kasinių ir faktinių išlaidų, nurodyta 3.1.1.3.1.02 straipsnyje „Kiti pastatai ir statiniai“. Ši suma nurodyta Valstybės lėšų, skirtų kapitalo investicijoms finansuoti, panaudojimo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (forma Nr. B-11).

Vadovaujantis Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių³² 23 punktu, darbų išlaidomis didinama turto įsigijimo vertė. Šių Taisyklių 32 punkte nurodoma, kad pastatytų ir perduotų naudoti pagal pripažinimo tinkamais naudoti aktus statinių verte, taip pat pagaminto (sukurto) ilgalaikio turto įsigijimo arba pasigaminimo savikaina debetuojamos konkrečios 010-018 ilgalaikio turto sąskaitos ir kredituojama sąskaita 019 „Nebaigta statyba ir ilgalaikio turto kūrimas“.

Šiuo atveju statinys – stovėjimo vietos įrengimo darbai, ministerijai patikėjimo teise nepriklauso, todėl ministerija negalėjo vadovautis minėtų Taisyklių 32 punkto nuostatomis.

Sąskaitoje 019 „Nebaigta statyba ir ilgalaikio turto kūrimas“ apskaityti 64,1 tūkst. Lt vertės automobilių stovėjimo vietų įrengimo darbai, atlikti Vilniaus miesto savivaldybės administracijai priklausančioje teritorijoje.

Ministerija 2009-01-21 Turto perdavimo ir priėmimo aktu Vilniaus miesto savivaldybei perdavė automobilių stovėjimo vietų įrengimo darbus ir techninę dokumentaciją. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Miesto ūkio departamentas ministerijai leido, kol pasibaigs piniginės lėšos, investuotos į automobilių stovėjimo vietas, rezervuoti dvi automobilių vietas. Pagal

³² Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymas Nr. 70 „Dėl biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių patvirtinimo“.

2009-03-03 sutartį su susisiekimu įmone „Susisiekimu paslaugos“, ministerija šešiolika metų nemokės po 340,00 Lt per mėnesį už dvi automobilių stovėjimo vietas.

9. Kiti pastebėjimai

Apie kitas audito metu nustatytas klaidas, pažeidimus ir neatitikimus, neturėjusius reikšmingos įtakos auditorių nuomonei, ministerija ir audituotos pavaldžios įstaigos informuotos Valstybės kontrolės raštais (priedas Nr. 1).

10. Rekomendacija

Atsižvelgdami į audito rezultatus, ministerijos vadovybei rekomenduojame:

- planuojant valstybės biudžeto lėšas 1.2 programos „Užimtumo didinimas“ priemonei „Sudaryti sąlygas Europos socialinio fondo agentūros veiklai“ vykdyti, atsižvelgti į tai, kad Paramos fondas Europos socialinio fondo agentūra toms pačioms funkcijoms vykdyti gauna lėšas iš Europos Sąjungos struktūrinių ir kitų fondų.

Rekomendacijos įgyvendinimo priemonės nurodytos Rekomendacijų įgyvendinimo plane (priedas Nr. 2).

Apie rekomendacijos įgyvendinimą ir apie priimtas priemones dėl valstybinio audito ataskaitoje nurodytų pastebėjimų prašome informuoti Valstybės kontrolę iki 2009 m. spalio 1 d.

1-ojo audito departamento direktorė

Vita Jurkevičienė

Vyriausioji valstybinė auditorė

Danutė Sidabraitė

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės
 apsaugos ir darbo ministerijoje atlikto
 finansinio(teisėtumo) audito rezultatų“
 1 priedas

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės raštai, pateikti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai ir jai pavaldžioms įstaigoms

Eil. Nr.	Adresatas	Valstybės kontrolės raštai	
		Data ir Nr.	Antraštė
1.	Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai	2008-12-22 Nr. S S-(10-1.10.1)-2397	Dėl vidaus kontrolės ir strateginio 2009–2011 m. veiklos plano vertinimo rezultatų
2.	Pavaldžioms įstaigoms:		
2.1	Darbo ir socialinių tyrimų institutui	2008-05-19 Nr. S-(10-1.10.1)-1119	Dėl finansinio (teisėtumo) audito rezultatų
2.2	Garantinio ir vaikų išlaikymo fondų administracijai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos	2008-05-15 Nr. S-(10-1.10.1)-1053	Dėl valstybinio finansinio audito rezultatų
2.3	Trišalės tarybos sekretariatui prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos	2009-05-14 Nr. S-(10-1.10.1)-986	Dėl finansinio (teisėtumo) audito rezultatų
Šaltinis – Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė			

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės
 apsaugos ir darbo ministerijoje atlikto
 finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“
 2 priedas

Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1	2	3	4	5
1.	Planuojant valstybės biudžeto lėšas 1.2 programos „Užimtumo didinimas“ priemonei „Sudaryti sąlygas Europos socialinio fondo agentūros veiklai“ vykdyti, atsižvelgti į tai, kad Paramos fondas Europos socialinio fondo agentūra toms pačioms funkcijoms vykdyti gauna lėšas iš Europos Sąjungos struktūrinių ir kitų fondų.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Bus įgyvendinta planuojant 2010 m. valstybės biudžeto asignavimų lėšų poreikį 1.2 programos „Užimtumo didinimas“ priemonei „Sudaryti sąlygas Europos socialinio fondo agentūros veiklai“.	2009 m. III-IV ketvirčiai
Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais: Europos sąjungos struktūrinės paramos departamento direktorė Nijolė Mackevičienė tel. 8 5 266 4260				